

**Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για Εκπαιδευτικούς - InterTrainE
2018-1-UK01-KA204-047987**

ΙΟ6: Πρόγραμμα σπουδών

Υπεύθυνος δραστηριότητας: Πανεπιστήμιο Heriot-Watt, Edinburgh

Σύνταξη: Κατερίνα Στράνη (Ηνωμένο Βασίλειο)

Με βάση τις εισηγήσεις των Χρυσή Κουνδουράκη (Ηνωμένο Βασίλειο), Monica Miglionico και Valeria Zampragni (Ιταλία), Καλλιόπη Ροδοπούλου και Χαράλαμπος Πίτερης (Ελλάδα), Marja-Liisa Helenius (Φινλανδία).

Ημερομηνία: 15/ 04 /2020

Τόπος: Εδιμβούργο, Ηνωμένο Βασίλειο

Περιεχόμενα

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	<u>3</u>
ΟΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗ.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΕΣ</u>	<u>6</u>
ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	6
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	6
ΜΟΝΑΔΕΣ.....	7
<u>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....</u>	<u>7</u>
ΩΡΕΣ ΕΠΑΦΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ	7
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	8
<u>ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ</u>	<u>9</u>
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ, ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ	9
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.....	12
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ	14
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ	16
<u>ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ</u>	<u>19</u>

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα μαθημάτων [IntertrainE](#) σχεδιάστηκε για να καλύψει ένα ευρύ χάσμα στη διαπολιτισμική εκπαίδευση για εκπαιδευτές ενήλικων μεταναστών. Καθώς ο αριθμός μεταναστών που εισέρχονται στην Ευρώπη αυξάνεται, η ένταξή τους στις κοινωνίες υποδοχής τους αποτελεί προτεραιότητα. Έχοντας κατά νου ότι η ένταξη αποτελεί μια αμφίδρομη διαδικασία που δεν είναι γραμμική αλλά πολύπλευρη και περίπλοκη, οι κοινωνίες της ΕΕ απαιτούν προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που αναγνωρίζουν και υποστηρίζουν αποτελεσματικά την ποικιλομορφία, προάγουν την αμοιβαία αποδοχή και τον σεβασμό, ενώ καταπολεμούν τον ρατσισμό και την ξеноφοβία.

Έχοντας αυτό υπόψη, το πρόγραμμα μαθημάτων [IntertrainE](#) ([Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για Εκπαιδευτικούς](#)) επιδιώκει να προσφέρει στους εκπαιδευτικούς την απαραίτητη εκπαίδευση και κατανόηση του πολιτισμού και της διαπολιτισμικής επικοινωνίας στο πλαίσιο της μετανάστευσης, καθώς και να καλλιεργήσει και να προωθήσει την ανακλαστικότητα στις πρακτικές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσω της γνώσης του πολιτισμού και των προκαταλήψεων κάποιου.

Το πρόγραμμα μαθημάτων είναι προϊόν διετούς έργου [χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ \(KA2 Erasmus+ project #2018-1-UK01-KA204-047987\)](#). Το InterTrainE [βασίζεται στην έρευνα](#) και ακολουθεί τους τέσσερις πυλώνες της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που έχει θεσπίσει η UNESCO¹:

1. Μαθαίνω να γνωρίζω: πώς να επικοινωνώ και να αποκτώ ευρύτερες γνώσεις.
2. Μαθαίνω να κάνω: πώς αποκτώ τις απαραίτητες δεξιότητες που απαιτούνται για να ενταχθώ σε μια ορισμένη κοινωνία.
3. Μαθαίνω να ζω με άλλους: πώς να δημιουργήσεις ένα πνεύμα αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ ατόμων και ομάδων στην κοινωνία, το οποίο θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω της κonstruktivistικής μεθοδολογίας εκπαίδευσης.
4. Μαθαίνω να είμαι: πώς να αναπτύξεις τον εαυτό σου, να γίνεις αυτόνομος και υπεύθυνος στην κοινωνία, διατηρώντας παράλληλα το δικαίωμα του να είσαι διαφορετικός.

Ο πρωταρχικός στόχος του προγράμματος InterTrainE ήταν να σχεδιάσει ένα πρόγραμμα για εκπαιδευτές ενήλικων που εργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες. Αυτό περιελάμβανε τα ακόλουθα βήματα:

- α) ανάλυση αναγκών σε κάθε χώρα εταίρο. Συντάχθηκαν εθνικές εκθέσεις και μια έκθεση έργου σχετικά με τις ειδικές ανάγκες διαπολιτισμικής κατάρτισης για εκπαιδευτικούς που εργάζονται με μετανάστες και για το συγκεκριμένο στοχευμένο κοινό μεταναστών· – [Διανοητικό αποτέλεσμα 1](#)
- β) διερεύνηση των πολιτικών ένταξης μεταναστών, υφιστάμενων προγραμμάτων και δομών κατάρτισης για τη διαπολιτισμική κατάρτιση μεταναστών και εκπαιδευτών σε

¹ UNESCO Guidelines on Intercultural Education, 2006, pp. 19-20
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147878>

χώρες-εταίρους· σύγκριση των αποτελεσμάτων για την ανάπτυξη μιας ανάλυσης των αναγκών για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση των εκπαιδευτών. Συντάχθηκαν επίσης χωριστές εκθέσεις γι' αυτό· - [Διανοητικό αποτέλεσμα 2](#)

γ) ανάπτυξη ενός διαμορφωμένου προγράμματος κατάρτισης με πρότυπα προσόντων ειδικά για την εκπαίδευση ενηλίκων (επίπεδο EQF 5)· - [Διανοητικό αποτέλεσμα 3](#)

δ) σύνταξη εγχειριδίου για εκπαιδευτές, μεταφρασμένου στις 6 γλώσσες του έργου, το οποίο διατίθεται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή· - [Διανοητικό αποτέλεσμα 5](#)

ε) σύνταξη προγράμματος σπουδών, το οποίο είναι το παρόν [Διανοητικό αποτέλεσμα 6](#).

στ) προσαρμογή του διδακτικού υλικού για online πρόσβαση μέσω της πλατφόρμας του InterTrainE – [Διανοητικό αποτέλεσμα 4](#).

Αυτό το πρόγραμμα σπουδών είναι διαθέσιμο σε όλες τις εθνικές γλώσσες των εταίρων (μπορείτε να βρείτε όλες τις εκδόσεις [εδώ](#) και η γλώσσα μπορεί να επιλεγεί από το μενού γλώσσας στην κορυφή).

Ορισμός μετανάστη

Για τους σκοπούς αυτού του μαθήματος και για να το καταστήσουμε σχετικό με όλες τις χώρες εταίρους, χρησιμοποιούμε τον ορισμό του Οργανισμού Μετανάστευσης του ΟΗΕ για τους μετανάστες:

Ο [Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης του ΟΗΕ](#) (ΔΟΜ) [ορίζει τον μετανάστη](#) ως κάθε άτομο που μετακινείται ή έχει μετακινηθεί σε διεθνή σύνορα ή μέσα σε ένα κράτος μακριά από τη συνήθη κατοικία του, ανεξάρτητα από:

- (1) το νομικό καθεστώς του ατόμου,
- (2) κατά πόσο η μετακίνηση είναι εθελοντική ή ακούσια·
- (3) ποιες είναι οι αιτίες της μετακίνησης·
- (4) ποια είναι η διάρκεια παραμονής.

(<https://www.un.org/en/sections/issues-depth/migration/index.html>)

Αυτό σημαίνει ότι το μάθημα είναι κατάλληλο για εκπαιδευτές ενηλίκων που είναι εθελοντικοί μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, κατά περίπτωση, ανεξάρτητα από το καθεστώς μετανάστευσής τους, τη διάρκεια παραμονής στη χώρα υποδοχής ή την εκπαίδευση. Αναπόφευκτα, κάποιες από τις προσεγγίσεις και το υλικό θα είναι διαφορετικές για τις διάφορες ομάδες μεταναστών· για παράδειγμα, οι μαθητές που έχουν βιώσει τραύμα, οι οποίοι μπορεί να είναι αναλφάβητοι ή βρίσκονται σε παρατεταμένες καταστάσεις μετανάστευσης ή σε διαδικασία αναζήτησης ασύλου, θα έχουν διαφορετικές ανάγκες και θα απαιτούν πρόσθετες και πιο συγκεκριμένες μορφές στήριξης σε σχέση με τους εθελοντές μετανάστες ή εκείνους που βρίσκονται στη χώρα υποδοχής για περισσότερο από μερικά χρόνια. Όπου πρέπει να υπάρξει διαχωρισμός, αυτό θα γίνεται σαφές στο υλικό του μαθήματος και θα παρέχονται κατάλληλες εναλλακτικές και επιλογές για τις αντίστοιχες κατηγορίες μεταναστών.

Όλες οι ενότητες που περιλαμβάνονται σε αυτό το μάθημα μπορούν να μελετηθούν ανεξάρτητα, ωστόσο, συνιστάται ιδιαιτέρως να ολοκληρωθεί η εκπαίδευση ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να εξεταστούν όλες οι πτυχές της εκπαίδευσης σε αυτήν την

ενότητα αναστοχασμού. Θα είναι διαθέσιμο ένα πιστοποιητικό ολοκλήρωσης μόνο για όσους έχουν ολοκληρώσει την ενότητα και τυχόν αξιολογήσεις που συνδέονται με αυτήν.

Στόχοι προγράμματος μαθημάτων, μαθησιακά αποτελέσματα και μονάδες

Στόχοι προγράμματος

Χρησιμοποιώντας ακαδημαϊκά κείμενα, προσεκτικά επιλεγμένα παραδείγματα και πρακτικές ασκήσεις κατάλληλες για το επίπεδο του μαθητή, το μάθημα στοχεύει:

- να εισαγάγει τους μαθητές στις θεωρίες του πολιτισμού και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης
- να εισαγάγει τους μαθητές στις θεωρίες της εκπαίδευσης ενηλίκων σε διαπολιτισμικό πλαίσιο και ειδικότερα στο πλαίσιο της μετανάστευσης
- να παράσχει στους μαθητές μια ολοκληρωμένη εκτίμηση διαφορετικών μοντέλων επικοινωνίας, στυλ μάθησης και διαπολιτισμικού περιβάλλοντος
- να ενισχύσει την ικανότητα των μαθητών να επικοινωνούν και να διδάσκουν σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, πέρα από διδακτικές προσεγγίσεις
- να αναπτύξει την ανακλαστικότητα των μαθητών στις πρακτικές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσω της γνώσης του πολιτισμού και των προκαταλήψεων κάποιου.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μέχρι το τέλος της ενότητας, οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι είναι γνώστες των θεμάτων ως εξής:

- να επιδείξουν γνώση των διαφορετικών πολιτιστικών αξιών στο πλαίσιο της μετανάστευσης
- να αναγνωρίζουν, να αναλύουν και να αξιολογούν διαπολιτισμικές συμβάσεις στην τάξη και στη σχέση εκπαιδευτή-μαθητή
- να δείξουν ότι κατανοούν τη σχέση μεταξύ πολιτισμού και εκπαίδευσης
- ανακλαστική πρακτική που σχετίζεται με τις πολιτιστικές ταυτότητες και τους τρόπους επικοινωνίας των ίδιων και των άλλων
- να αναγνωρίζουν τη δυναμική της ισχύος σε πολυπολιτισμικές αίθουσες και να εφαρμόζουν συστηματικές και κρίσιμες προσεγγίσεις για τον μετριασμό αυτών και την επίτευξη της μάθησης
- να αποδείξουν ότι είναι ικανοί να αναγνωρίζουν πολιτισμικές παραλλαγές και να προσαρμόζονται σε αυτές μέσα σε διάφορα περιβάλλοντα σχολικής τάξης
- να αναπτύξουν δημιουργικότητα σε καθήκοντα επίλυσης προβλημάτων μέσω της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης
- να αναπτύξουν την ικανότητα διαχείρισης πολυπολιτισμικών αιθουσών
- να αναπτύξουν ευελιξία και ικανότητα να προσαρμόζονται γρήγορα σε μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα

- να εκτιμούν και να ανταποκρίνονται σε διαπολιτισμικές, γλωσσικές ποικιλομορφίες και ποικιλομορφίες βάσει φύλου και ικανοτήτων
- να αναπτύξουν στρατηγικές διαπραγμάτευσης και διαχείρισης συγκρούσεων σε πολυπολιτισμικά πλαίσια

Τα μαθησιακά αποτελέσματα κάθε ενότητας αναφέρονται στην περιγραφή ενότητας κατωτέρω.

Μονάδες

Το πρόγραμμα μαθημάτων InterTrainE ανταποκρίνεται στο επίπεδο 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF), το οποίο αντιστοιχεί στα ακόλουθα:

	Γνώση	Δεξιότητες	Υπευθυνότητα και αυτονομία
<p>Επίπεδο 5</p> <p>Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στο επίπεδο 5 είναι</p>	<p>Πλήρης, εξειδικευμένη, πραγματική και θεωρητική γνώση σε ένα πεδίο εργασίας ή μελέτης και επίγνωση των ορίων αυτής της γνώσης</p>	<p>Ένα πλήρες φάσμα γνωστικών και πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ανάπτυξη δημιουργικών λύσεων σε αφηρημένα προβλήματα</p>	<p>Διαχείριση και επίβλεψη ασκήσεων στο πλαίσιο εργασιών ή δραστηριοτήτων μελέτης όπου υπάρχει απρόβλεπτη αλλαγή· επανεξέταση και ανάπτυξη των επιδόσεων του εαυτού μας και των άλλων</p>

Πηγή: Περιγραφείς που ορίζουν τα επίπεδα στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) (<https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>)

Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι μαθητές θα παραλάβουν ένα βραβείο (πιστοποιητικό ολοκλήρωσης) 5 βαθμών του NQF.

Οργάνωση του προγράμματος

Το πρόγραμμα μαθημάτων InterTrainE αποτελείται από μία εισαγωγή, 4 ενότητες, το εγχειρίδιο και το πρόγραμμα σπουδών. Κάθε ενότητα χωρίζεται σε 4 τμήματα με χωριστά θέματα. Συνολικά, παρέχουν ένα σύνολο καινοτόμων και ευέλικτων μαθησιακών πόρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εκπαίδευση πρόσωπο με πρόσωπο· μικτή ή εξ αποστάσεως μάθηση με υποστήριξη του εκπαιδευτή· online κατάρτιση για ανεξάρτητη μελέτη στο ρυθμό του καθενός χωρίς τη συμμετοχή του εκπαιδευτή, αλλά με εξ αποστάσεως βοήθεια, εφόσον χρειαστεί.

Ώρες επαφής και προσπάθειας

Οι ώρες επαφής για κάθε ενότητα είναι **7 ώρες** και υπάρχουν περίπου **7-8 ώρες προσπάθειας** που σχετίζονται με κάθε ενότητα. Αυτό σημαίνει ότι:

Για το Moodle / διαδικτυακό μάθημα υπάρχουν 28 ώρες επαφής και περίπου 56- 60 ώρες συνολικά, συμπεριλαμβανομένων των ωρών προσπάθειας που χρειάζονται για τη μελέτη του υλικού, την ολοκλήρωση των αξιολογήσεων, κλπ.

Για το μάθημα πρόσωπο με πρόσωπο υπάρχουν 30 ώρες επαφής ([βλέπε Διανοητικό αποτέλεσμα 5](#)), αλλά λιγότερες ώρες προσπάθειας, λόγω της φύσης της παράδοσης και της δυνατότητας αλληλεπίδρασης με τους εκπαιδευτές.

Οι συνολικές ώρες είναι ίδιες.

Διδασκαλία, μάθηση και αξιολόγηση

Σύντομες διαλέξεις μικρού μεγέθους θα παρέχουν το συνολικό πλαίσιο, βασισμένο στο έργο σύγχρονων ακαδημαϊκών και επαγγελματιών στην εκπαίδευση ενηλίκων και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Περιπτωσιολογικές μελέτες και πρακτικά παραδείγματα συμπληρώνουν τη θεωρία. Το εικονικό περιβάλλον μάθησης θα διευκολύνει την ανεξάρτητη μάθηση με το ρυθμό των μαθητών.

Στους μαθητές παρέχονται ενδεικτικές βιβλιογραφίες που εισάγουν τις βασικές έννοιες του μαθήματος. Παροτρύνονται επίσης να συμβουλεύονται τους εκτεταμένους καταλόγους βασικής βιβλιογραφίας για περισσότερες πληροφορίες και εναλλακτικές πηγές.

Οι ενότητες σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να δίνουν στους συμμετέχοντες μια σαφή ένδειξη του επιπέδου επίτευξης των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στο τέλος κάθε ενότητας, οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ένα σύνολο ερωτήσεων που απεικονίζουν το επίπεδο κατανόησης των βασικών εννοιών που βρίσκονται στο επίκεντρο. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων θα μπορούν να αξιολογούν τη μάθησή τους με ένα τεστ πολλαπλής επιλογής. Πρέπει να επιτύχουν ελάχιστο σκορ 70% για να ολοκληρώσουν επιτυχώς την ενότητα.

Η διαμορφωτική αξιολόγηση πραγματοποιείται επίσης κατά τη διάρκεια παιχνιδιών και άλλων δραστηριοτήτων στο πρόσωπο με πρόσωπο μάθημα. Για το διαδικτυακό μάθημα υπάρχει διαμορφωτική αυτοαξιολόγηση κατά τη διάρκεια περιπτωσιολογικών μελετών και σχετικών διαδικτυακών δραστηριοτήτων.

Ένα πιστοποιητικό ολοκλήρωσης χορηγείται σε μαθητές που ολοκληρώνουν το μάθημα και επιτυγχάνουν τουλάχιστον 70% σε κάθε ενότητα. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επιλέξουν να ολοκληρώσουν ένα μέρος του μαθήματος σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες, ωστόσο δεν θα λάβουν πιστοποιητικό ολοκλήρωσης εάν δεν ολοκληρώσουν και τις 4 ενότητες.

Πρόγραμμα σπουδών

Ενότητα 1: Θεωρητικό υπόβαθρο, βασικές αρχές και έννοιες

Η πρώτη ενότητα στοχεύει στον εφοδιασμό των εκπαιδευτών με το επίπεδο γνώσης και την κατανόηση των βασικών εννοιών και συζητήσεων για τη μάθηση ενηλίκων και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση που απαιτούνται για τη διδασκαλία των ενηλίκων μεταναστών σε ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο. Ακολουθούν μια επισκόπηση της ενότητας και ένα γλωσσάρι σχετικών όρων. Τα δύο κύρια θέματα της ενότητας είναι η **εκπαίδευση ενηλίκων** και η **διαπολιτισμικότητα** και τα 4 τμήματα της ενότητας είναι τα εξής:

1. Βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και σύνοψη των θεωριών μάθησης ενηλίκων
2. Κρίσιμη εκπαίδευση ενηλίκων
3. Διαπολιτισμικότητα
4. Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας ενότητας, οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να επιδείξουν κριτική κατανόηση των κύριων θεωριών και ορολογιών σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Να αποδείξουν ότι διαθέτουν γνώσεις σε θέματα μάθησης και διδασκαλίας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.
- Να κατανοήσουν την ανάγκη συμμετοχής σε αμφίδρομο μαθησιακό περιβάλλον.
- Να επανεξετάσουν με κριτική ματιά και να ενοποιήσουν γνώσεις, δεξιότητες, πρακτικές και σκέψεις για τη μάθηση ενηλίκων, τη διαπολιτισμικότητα και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.
- Να επιδείξουν ευαισθητοποίηση στις προκλήσεις και την πολυπλοκότητα της εκπαίδευσης για τους ενήλικες μετανάστες.

Βασική βιβλιογραφία

UNESCO, (2006), “UNESCO Guidelines on Intercultural Education”, section of education for peace and human rights, division for the promotion of quality education, education sector, pp. 1-43.

Coulby D. (2006) “Intercultural education: theory and practice”, Intercultural Education, 17:3, pp. 245-257.

Cushner K. (2011) “Intercultural Research in Teacher Education: An Essential Intersection in the Preparation of Globally Competent Teachers”, Action in Teacher Education, 33:5-6, 601-614.

Gorski P.C. (2008) "Good intentions are not enough: a decolonizing intercultural education", *Intercultural Education*, 19:6, 515-525.

Πρόσθετη βιβλιογραφία

Brookfield, S. D. (2003). *Pedagogy and andragogy*. In A. DiStefano, K. Rudestam, R. Silverman & S. Taira (Eds.), *Encyclopedia of distributed learning*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Brundiers K., Wiek A., Redman C.L., (2010) "Real-world learning opportunities in sustainability: from classroom into the real world". *International Journal of Sustainable Higher Education*, Vol. 11 No. 4, 2010 pp. 308-324. <https://pdfs.semanticscholar.org/e15c/d471342d487026d59e784f4ea6708d29b058.pdf>

Coare, P. and Johnston, R. (2003). *Adult Learning, Citizenship and Community Voices*, NIACE, Leicester.

Corley, M. (2011). *Adult Learning Theories*. CALPRO Fact Sheet No. 5, American Research Institutes. https://lincs.ed.gov/sites/default/files/11_%20TEAL_Adult_Learning_Theory.pdf

Dasli M. (2017) "Intercultural education of tolerance and hospitality". *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 38:5, 676-687.

English, L. (2005) *International Encyclopedia of Adult Education*. London: Palgrave Macmillan.

Gundara J.S. and Portera A. (2008), "Theoretical reflections on intercultural education, 19:6, pp. 463-468.

European Commission/EACEA/Eurydice, 2013. *Education and Training in Europe 2020: Responses from the EU Member States*. Eurydice Report. Brussels: Eurydice. <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/009.pdf>

Fejes A. (2019), "Adult Education and the fostering of asylum seekers as "full" citizens", *International Review of Education*, 65:233-250, pp. 1-18.

Hammer, M.R., Bennett, M.J. and Wiseman, R. 2003. Measuring intercultural sensitivity: The intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 27(4): 421-443.

Jimenez Perez R. Cuenca Lopez, J. Mario FerrerasListan, D. (2010), "Heritage education: Exploring the conceptions of teachers and administrators from the perspective of experimental and social science teaching". *Teaching and Teacher Education*, Vol.26(6), pp.1319-1331.

Lustig, M.W. and Koester, J. (2006). *Intercultural competence: Interpersonal communication across cultures*, 5th ed., Boston, MA: Pearson.

Mahon, J. (2006) "Under the invisibility cloak? Teacher understanding of cultural difference", *Intercultural Education*, 17:4, 391-405.

Meer N. and Modood T. (2011): "How does Interculturalism Contrast with Multiculturalism?", *Journal of Intercultural Studies*, <http://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/ethnicity/migrated/documents/interculturalism.pdf>

Ogay T. and Edelmann D. (2016) 'Taking culture seriously': implications for intercultural education and training", *European Journal of Teacher Education*, 39:3, 388-400

Ohana Y. and Otten H. (2012). *Where do you Stand? Intercultural Learning and Political Education in Contemporary Europe*. Germany: VS Verlag.

Perry L.B. and Southwell L. (2011) "Developing intercultural understanding and skills: models and approaches", *Intercultural Education*, 22:6, 453-466.

Pinto S. (2018) "Intercultural competence in higher education: academics' perspectives", *On the Horizon*, Vol. 26 Issue: 2, pp.137-147.

Portera, A. (2008) "Intercultural education in Europe: epistemological and semantic aspects", *Intercultural Education*, 19:6, 481-491.

Scudamore, R. (2013), "Engaging home and international students: a guide for new lecturers". Advance Higher Education <https://www.heacademy.ac.uk/knowledge-hub/engaging-home-and-international-students-guide-new-lecturers>

Taylor, D. C. M. Taylor and Hamdy, H. (2013) "Adult learning theories: Implications for learning and teaching in medical education: AMEE Guide No. 83", *Medical Teacher*, 35:11, e1561-e1572.

Ιστοσελίδες

Northern Illinois University, Faculty Development and Instructional Design Center, "Instructional Scaffolding to Improve Learning", pp. 1-6.

<https://medium.com/connect-intercultural-insights-for-global-citizens/empowering-european-teachers-with-intercultural-training-675eddd4e499>

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118783665.ieicc0188>

Ethics of intercultural training:

[https://www.sietarusa.org/Resources/Documents/EoEArticles/4EthicsinInterculturalTrainingPaige Martin.pdf](https://www.sietarusa.org/Resources/Documents/EoEArticles/4EthicsinInterculturalTrainingPaige%20Martin.pdf)

Global Network on Intercultural Competence: <https://iccglobal.org/>

Ενότητα 2: Διαπολιτισμικές ικανότητες στο πλαίσιο της μετανάστευσης

Η δεύτερη ενότητα εξετάζει τις διαπολιτισμικές ικανότητες στο πλαίσιο της μετανάστευσης. Γίνεται σημαντική διάκριση μεταξύ της εθελοντικής και της ακούσιας (αναγκαστικής) μετανάστευσης και του εκτοπισμού, με έμφαση στο σύγχρονο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Τα 4 τμήματα της παρούσας ενότητας είναι τα εξής:

1. Ορολογία της μετανάστευσης
2. Εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία στον τομέα της μετανάστευσης
3. Προκαταλήψεις και στερεότυπα
4. Ταυτότητες μεταναστών

Η ενότητα παρέχει τοπικές πληροφορίες για κάθε μία από τις χώρες εταίρους. Έχοντας εξετάσει το σύγχρονο πλαίσιο της μετανάστευσης στην ΕΕ και σε μεμονωμένες χώρες, εισάγονται οι έννοιες των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων για να διαπιστωθεί πώς διαμορφώνουν τη στάση μας απέναντι στους μετανάστες μέσα στη σχολική τάξη. Η ενότητα θεωρεί επίσης τους «μετανάστες» ως κατηγορία και διερευνά την πολυπλοκότητα των ταυτοτήτων τους, του υπόβαθρου τους και των προσωπικών ιστοριών τους. Θα υπάρξουν παραδείγματα εμπειριών διαπολιτισμικών επικοινωνιακών προκλήσεων μέσα στην τάξη, όπως μη λεκτική επικοινωνία (προξηνική, κινητική, απτικά κ.λπ.), ευγένεια, σύγκρουση, προοπτικές του χρόνου κ.λπ.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας ενότητας, οι μαθητές θα πρέπει να αναπτύξουν τις ακόλουθες δεξιότητες:

- να αποκτήσουν τοπικές γνώσεις για τη μετανάστευση, την ιστορία και τις τάσεις στις χώρες της ΕΕ
- να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι διαφορετικές εμπειρίες μετανάστευσης επηρεάζουν τις ζωές, τις στάσεις και τη συμπεριφορά των μαθητών
- να αναπτύξουν επίγνωση των δεξιοτήτων διαμεσολάβησης στη διαχείριση συγκρούσεων
- να γνωρίσουν περισσότερο τους μηχανισμούς προκαταλήψεων και στερεοτύπων
- να κάνουν χρήση της ενεργής ακρόασης, της ενσυναίσθησης και της αυτοπεποίθησης
- να ενοποιήσουν τις δεξιότητες στη διαπολιτισμική επικοινωνία που εισήχθησαν στην προηγούμενη ενότητα.

Βασική βιβλιογραφία

Bennett, J. M. (1998). Transition shock: Putting culture shock in perspective. In M. J. Bennett (Ed.), *Basic concepts of intercultural communication: Selected readings* (pp. 215–223). Yarmouth, ME: Intercultural Press.

Morrice L., Shan H. and Spring A. (2017), "Migration, Adult Education and Learning", *Studies in the Education of Adults*, 49:2, pp. 129-135.

Sharples, R. (2017) Local practice, translocal people: conflicting identities in the multilingual classroom. *Language and Education*, 31:2, 169-183.

Wallace, C. (2011). "A School of Immigrants: How New Arrivals Become Pupils in a Multilingual London School." *Language and Intercultural Communication* 11 (2): 97–112.

Πρόσθετη βιβλιογραφία

Barbulescu, R. (2017.) Still a Beacon of Human Rights? Considerations on the EU Response to the Refugee Crisis in the Mediterranean, *Mediterranean Politics*, 22:2, 301-308.

Barbulescu, R. (2019). *Migrant integration in a changing Europe : immigrants, European citizens, and co-ethnics in Italy and Spain*. Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2019.

Bloch, A. and McKay, S. (2016). *Living on the Margins: Undocumented Migrants in a Global City*. Policy Press.

Budach, G. (2014). "Educational Trajectories at the Crossroads: The Making and Unmaking of Multilingual Communities of Learners." *Multilingua* 33 (5–6): 525–549.

Bunar N., Cieslikowska D., Fomina J., Keatinge R., Olomoofe L., Trummer U. (2018). Good practices in migrant integration: trainer's manual. OSCE.
<https://www.osce.org/odihr/393527?download=true>

Conteh, J. (2017). "Translanguaging as Pedagogy – A Critical Review." in Creese, A. and Blackledge, A. (eds) *The Routledge Handbook of Language and Superdiversity*. London: Routledge.

Deaux, K. (2006). *To be an Immigrant*. New York: Russell Sage Foundation.

Gonzalez, J.M.; Darling-Hammond, L. (1997). New Concepts for New Challenges: Professional Development for Teachers of Immigrant Youth. Topics in Immigrant Education 2. Center for Applied Linguistics, Washington, DC.; Delta Systems Inc., McHenry, IL.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED421018.pdf>

Hammer, M. (2004). "The Intercultural Conflict Style Inventory: A Conceptual Framework and Measure of Intercultural Conflict Approaches". IACM 17th Annual Conference Paper. Available at <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.601981>

Hasselberg, I. (2016). *Enduring Uncertainty: Deportation, Punishment and Everyday Life*. Berghahn. 2016.

Linguistic Integration of Adult Migrants (LIAM). Council of Europe.
<https://www.coe.int/en/web/lang-migrants>

Munro, G. (2017). *Transnationalism, Diaspora and Migrants from the Former Yugoslavia in Britain*. Routledge.

Phipps A. (2013) Intercultural ethics: questions of methods in language and intercultural communication. *Language and Intercultural Communication*, 13:1, 10-26.

Phipps, A. and Kay, R. (2014) Languages in migratory settings: place, politics and aesthetics. *Language and Intercultural Communication*, 14(3), pp. 273-286.

Singh, P.& Doherty, C. (2004). "Global Cultural Flows and Pedagogic Dilemmas: Teaching in the Global University Contact Zone." *TESOL Quarterly* 38 (1): 9–42.

Ενότητα 3: Πρακτικές εκπαίδευσης ενηλίκων σε διαπολιτισμικά πλαίσια

Η παρούσα ενότητα έχει ως στόχο να παράσχει στους εκπαιδευτές ενηλίκων τη δυνατότητα να οργανώνουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες και να επιλέγουν τις κατάλληλες τεχνικές κατάρτισης για τους μετανάστες μαθητές. Συγκεκριμένα, η ενότητα:

1. αναπτύσσει μια ευρεία θεωρητική βάση που απεικονίζει την τρέχουσα έρευνα αιχμής στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης εκπαίδευσης ενηλίκων σε διαπολιτισμικά πλαίσια και σχετικούς κλάδους.
2. Απεικονίζει και αναπτύσσει περαιτέρω την κατανόηση των εκπαιδευτών ενηλίκων τόσο σε θεωρητικά όσο και σε πρακτικά ζητήματα στον τομέα της μάθησης και της διδασκαλίας ενηλίκων, αντλώντας από τις αρχές της διαπολιτισμικής κατάρτισης.
3. Αναπτύσσει περισσότερες γνώσεις και δεξιότητες σε σχέση με τη βιωματική μάθηση στην εκπαίδευση ενηλίκων.
4. Αναπτύσσει ευαισθητοποίηση για την αντιρατσιστική εκπαίδευση με στόχο την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων μέσα στην τάξη.

Για το σκοπό αυτό, η ενότητα χωρίζεται στα ακόλουθα τμήματα:

1. Βιωματικές μέθοδοι σε διαπολιτισμικές τάξεις2. Δυναμική ομάδων σε διαπολιτισμικές τάξεις3. Ρατσισμός και διακρίσεις μέσα στην τάξη4. Μελέτες περιπτώσεων

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της παρούσας ενότητας, οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να αναπτύξουν μια ευρεία θεωρητική βάση που θα απεικονίζει την τρέχουσα έρευνα στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης εκπαίδευσης ενηλίκων σε διαπολιτισμικά πλαίσια και σχετικούς κλάδους
- να αναπτύξουν ευρύτερες γνώσεις και δεξιότητες σε σχέση με τη βιωματική μάθηση στην εκπαίδευση ενηλίκων
- να αναπτύξουν κατανόηση του συστημικού ρατσισμού και πώς αυτός επηρεάζει τις εκπαιδευτικές εμπειρίες
- να αναπτύξουν κριτική κατανόηση της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης για την καλύτερη αντιμετώπιση του ρατσισμού μέσα στην τάξη
- να υιοθετήσουν μια αυτοανακλαστική και αυτοκριτική στάση απέναντι στις διδακτικές πρακτικές σε διαπολιτισμικό πλαίσιο

Βασική βιβλιογραφία

Fowler, S. M., & Mumford, M. G. (1995). *Intercultural Sourcebook: Cross-cultural Training Methods. Interactional methods of role plays, cultural contrast, and simulation games, and the cognitive methods of critical incidents, cultural assimilators and case studies.*

Girvan, C., Conneely, C., & Tangney, B. (2016). "Extending experiential learning in teacher professional development". *Teaching and Teacher Education* 58, pp. 129-139.

McIntosh P. (1990). "White Privilege: Unpacking the Invisible Knapsack" In: *Independent School*, Wellesley CollageCenter for Research on Women
(<https://nationalseedproject.org/Key-SEED-Texts/white-privilege-unpacking-the-invisible-knapsack>)

Utt, J., & Tochluk, S. (2020). *White Teacher, Know Thyself: Improving Anti-Racist Praxis Through Racial Identity Development.* *Urban Education*, 55(1), 125–152.
<https://doi.org/10.1177/0042085916648741>

Πρόσθετη βιβλιογραφία

Athanasiou, A., Baldoukas, A., Panaoura, R. (2014). *Handbook for Adult Teaching Staff*, Frederic University Publication, Nicosia.
http://www.moec.gov.cy/aethee/synedria/2014_teliko/2014_06_26_handbook_english.pdf

Crenshaw, K. (1989), 'Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory, and Antiracist Politics', *University of Chicago Legal Forum*, Vol. 1989, No. N/A, pp. 139-167.

Joughin G. (2009) [Ed.]. *Assessment, learning and judgement in higher education.* London: Springer.

Kolb, A. & Kolb, D. (2005). *Learning Styles and Learning Spaces: Enhancing Experiential Learning in Higher Education.* *Academy of Management Learning & Education*, 4.

LSA Inclusive Teaching Initiative, University of Michigan
(<http://sites.lsa.umich.edu/inclusive-teaching/>)

Martin, A., Franc, D. (2004). *Outdoor and Experiential Learning. An Holistic and Creative Approach to Programme Design*. Routledge.

Moser, H. et al (2012). "Opening Doors to Adult Education for Migrants". Learning Community Project Partnership, Graz. https://www.bgz-berlin.de/files/r18_opening_doors_to_adult_education_for_migrants_hohe_aufloesung.pdf

Symeou, L. & Karagiorgi, Y. (2018) "Culturally aware but not yet ready to teach the "others": Reflections on a Roma education teacher training programme", *Journal for Multicultural Education*, Vol. 12 Issue: 4, pp.314-329,.

Sheared, V. & Johnson-Bailey, J. (2010). *The handbook of race and adult education: A resource for dialogue on racism*. San Francisco: Wiley & Sons.

Unknown author (2016). Adult Training Methodology and Techniques. Olympic Training and Consulting. http://www.mediation-time.eu/images/TIME_O5_Trainer_Course_Module_2.pdf

Ενότητα 4: Αντίκτυπος και παγκόσμια ιθαγένεια

Στην ενότητα 4, εξετάζουμε τι έχουμε μάθει κατά τη διάρκεια του μαθήματος και τι αντίκτυπο έχουν όλοι αυτοί οι παράγοντες, οι προσεγγίσεις και η κατάρτιση στην επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη των εκπαιδευτών και των μεταναστών. Αυτή η ενότητα στοχεύει στην κατανόηση από τους εκπαιδευτές του αντίκτυπου της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σύνολό της και των εννοιών της παγκόσμιας ιθαγένειας και της παγκόσμιας εκπαίδευσης. Υπάρχει έμφαση στον αυτο-προβληματισμό και την αυτο-αξιολόγηση όσον αφορά στην επαγγελματική πρακτική των εκπαιδευομένων, και αυτό τοποθετείται στην ευρύτερη έννοια της παγκόσμιας ιθαγένειας. Η ενότητα χωρίζεται σε 4 τμήματα:

1. Προσωπικός αντίκτυπος και ο ρόλος μας ως εκπαιδευτές
2. Κοινωνικός αντίκτυπος
3. Παγκόσμια ιθαγένεια
4. Διαπολιτισμική έναντι Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Σε αυτή την ενότητα θα συζητήσουμε τα ακόλουθα θέματα:

- Πώς θα βοηθήσει η βελτιωμένη γνώση τόσο των πρακτικών όσο και της θεωρίας της εκπαίδευσης ενηλίκων τους εκπαιδευτές να βρουν καλύτερες μεθόδους διδασκαλίας για ενήλικες μετανάστες;

- Πώς θα βοηθήσει η βελτιωμένη γνώση για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και τις έννοιές της τους εκπαιδευτές να στηρίξουν καλύτερα και να διδάξουν ενήλικες μετανάστες;
- Με ποιον τρόπο η εκμάθηση πολιτιστικών υποβάθρων, διαφορετικών πολιτιστικών εννοιών του χρόνου, της αξιοπρέπειας κ.λπ. θα βοηθήσει τους εκπαιδευτές να κατανοήσουν καλύτερα και να διδάξουν ενήλικες μετανάστες;
- Πώς θα βοηθήσει το μάθημα στην ανάπτυξη των επαγγελματικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτών μεταναστών; Πώς θα βοηθήσει το μάθημα στην προσωπική ανάπτυξή τους;
- Τι αντίκτυπο θα έχει το μάθημα στις ζωές των μεταναστών, καθώς αυτοί θα κερδίσουν περισσότερη στήριξη από τους εκπαιδευτές;
- Ποια είναι η αξία του μαθήματος;

Επίσης θα εισάγουμε τις έννοιες της παγκόσμιας ιθαγένειας και παγκόσμιας εκπαίδευσης και θα προβληματιστούμε για το πώς οι μετανάστες θα μπορούν να ζουν και να εργάζονται καλύτερα σε κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς με τη βοήθεια αυτής της εκπαίδευσης.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας ενότητας, οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να επιδείξουν κριτική κατανόηση των κυριότερων θεωριών και εννοιών σχετικά με τη μάθηση ενηλίκων και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση που έχουν μάθει καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος
- να επιδείξουν κριτική κατανόηση των μεθόδων και πόρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τη συνεργασία με ενήλικους μετανάστες και κατά τη διδασκαλία τους
- να επιδείξουν γνώση της θεωρίας της παγκόσμιας ιθαγένειας και της παγκόσμιας εκπαίδευσης και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το μάθημα συμβάλλει στον στόχο των κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς και των παγκόσμιων πολιτών
- να αποδείξουν ότι διαθέτουν επίγνωση των προκλήσεων και της πολυπλοκότητας της εκπαίδευσης μεταναστών ενηλίκων και των δεξιοτήτων και γνώσεων που απαιτούνται από τον εκπαιδευτή
- να επιδείξουν κριτική κατανόηση του αντίκτυπου του μαθήματος στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών ή των μεταναστών καθώς και για τους ίδιους τους μετανάστες
- να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους οι γνώσεις και τα μέσα μπορούν να μεταφερθούν και να χρησιμοποιηθούν από κοινού με άλλους εκπαιδευτές και μετανάστες

Βασική βιβλιογραφία

Giannoukos G, Besas G, Galiropoulos Ch, Hioctour V. (2015). The Role of the Educator in Adult Education. Journal of Education and Learning. Vol. 9(3) pp. 237- 240.

Ibrahim, I. (2004). Global citizenship: teaching and learning about cultural diversity, in Race Equality Teaching © Trentham Books
<https://www.ingentaconnect.com/content/ioep/ret/2003/00000022/00000002/art00008?crawler=true>

Lourenço, M. (2018). “Global, international and intercultural education: three contemporary approaches to teaching and learning”. *On the Horizon*, 26 (2), 61-71.
<https://doi.org/10.1108/OTH-06-2018-095>
https://ria.ua.pt/bitstream/10773/25407/1/PDF_Proof%28AAM_Editorial%29.pdf

Wintersteiner, W.; Grobbauer, H.; Diendorfer, G.; Reitmair-Juárez, S. (2015). Global Citizenship Education Citizenship – Education for Globalizing Societies. In cooperation with the Austrian Commission for UNESCO Klagenfurt, Salzburg, Vienna https://www.peace-ed-campaign.org/wp-content/uploads/2015/11/GLOBAL-CITIZENSHIP-EDUCATION_AUSTRIA.pdf

Πρόσθετη βιβλιογραφία

Atallah, H.; Aubarell, G.; Insalaco, E.; Elshaarawy, A.; Mahmoud, B. (2014). *The Anna Lindh Education Handbook Intercultural Citizenship in the Euro -Mediterranean Region*.
https://www.annalindhoundation.org/sites/annalindh.org/files/documents/page/education_handbook_en_0_0.pdf

European Parliament/Directorate General for International Policies of the Union/Policy Department: Structural and Cohesion Policies/ Culture and Education, 2008. Intercultural Education in Schools. IP/B/FWC/2006-169-Lot2-C01-SC02. PE 405.392.
http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/389585/IPOL-CULT_ET%282007%29389585_EN.pdf

Jääskeläinen, L.; Kaivola, T.; O’Loughlin, E.; Wegimont, L. (2011). “Becoming a Global Citizen”. *Proceedings of the International Symposium on Competencies of Global Citizens* Espoo, Finland, 5-7th October 2011. FNBE THE Finnish national board of education, GENE Global education network Europe. https://gene.eu/wp-content/uploads/Gene_SymposiumEspooFinland2011BecomingAGlobalCitizen-FinalDraft.pdf

Leslie, A. (2009). “Sustainable communities: the role of global citizenship education”. *POLIS Journal*, Vol.2, Winter 2009, University of Leeds.
<https://pdfs.semanticscholar.org/efca/236a717e1e46a9503b83187c94b1befacf8c.pdf>

Morgan, J. (2016). Reshaping the role of a special educator into a collaborative learning specialist. *International Journal of Whole Schooling*, 12(1), pp. 40-60.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1095368.pdf>

Schwartz, M.; Birot-Salsbury, A.; Beaumont, A.; Y.B. Roosmets, V. (2016). *Coloured Glasses: Manual for Intercultural and Global Citizenship Education*, EEE-YFU
https://www.obessu.org/site/assets/files/1983/coloured_glasses_manual_2016_final_2.pdf

Silva, M. C.; Cabezudo, A.; Christidis, C.; Demetriadou-Saltet, V.; Halbartschlager, F.; Mihai, G. (2012). Global Education Guidelines Concepts and Methodologies On Global Education For Educators And Policy Makers. <https://rm.coe.int/168070eb85>

Πρόσθετες πηγές

Δραστηριότητες και παιχνίδια μέσα στην τάξη

Barbarash, L. (1999). Multicultural Games. Champaign, IL: Human Kinetics Press, 1999. 75 games from 43 countries or cultures.

Bell, R. C. (1979). Board and Table Games from Many Civilizations (Rev. ed). New York: Dover. 182 board and tabletop games.

Berne, Eric (1964). Games People Play. New York: Grove Press

Donna M. Stringer and Patricia A. Cassidy, 52 Activities for Improving Cross-Cultural Communication. Boston: Intercultural Press, 2009.

Orlando, L. (1999). The Multicultural Game Book (Grades 1-6); New York: Scholastic. 70 traditional games from 30 countries.

Sivasailam “Thiagi” Thiagarajan with Raja Thiagarajan, *Barnga: A Simulation Game on Cultural Clashes*, Boston: Intercultural Press, 2006

Για την αντιρατσιστική εκπαίδευση

The Anti-Racist Educator <https://www.theantiracisteducator.com>

Briefing: Anti-racist education, December 2018. The Educational Institute of Scotland. <https://www.eis.org.uk/Content/images/Equality/AntiracistBME/Updated%20Dec%202018%20-%20EIS%20Briefing%20-%20Anti-Racist%20Education.pdf>

Addressing Inclusion: Effectively Tackling Racism in Schools <http://respectme.org.uk/wp-content/uploads/2019/01/Addressing-Inclusion-Effectively-Challenging-Racism-in-Schools.pdf>

Celebrating Difference: Exploring Stereotypes and Anti-Racism https://static1.squarespace.com/static/5b602e3a8ab722cbfa307afa/t/5c4eef0342bfc120279b078a/1548676873246/22391_RESPECTME_REDCARD_V4.pdf

Σχέδια Erasmus+

<https://reinclusion.eu/>

<http://www.erasmus-talking.eu/>

<http://inter-move.eu>

<http://win.radar.communicationproject.eu/web/>
